

נאמנות בנתינת צדקה

1. **דברים פרשת ראה פרק טו**
 (ז) כִּי יִהְיֶה בְךָ אֶבְיוֹן מֵאֶחָד אַחֶיךָ בְּאֶחָד שְׁעָרֶיךָ בְּאַרְצֶךָ אֲשֶׁר יִקּוֹץ אֱלֹהֶיךָ נָתַן לְךָ לֹא תֹאמַץ אֶת לִבְבְּךָ וְלֹא תִקְפֹּץ אֶת יָדְךָ מֵאֶחָיִךְ הָאֶבְיוֹן: (ח) כִּי פִתַּח תִּפְתַּח אֶת יָדְךָ לוֹ וְהֶעֱבַט תִּעְבִּיטְנוּ דִּי מִחֲסָרוֹ אֲשֶׁר יִחְסַר לוֹ:
2. **ספר המצוות לרמב"ם מצות עשה קצה**
 והמצוה הקצ"ה היא שצונו לעשות צדקה ולחזק החלשים ולהרחיב עליהם. וכבר בא הצינוי במצוה זו במלות מתחלפות. אמר יתעלה (ראה טו ח) "פתוח תפתח את ידך וכו'" ואמר (בהר לה) "והחזקת בו גר ותושב וכו'" ואמר (שם לו) "וחי אחיך עמך". והכוונה באלו הלשונות כולם אחת והיא שנעזור עניינו ונחזקם די ספקם.
3. **ספר המצוות לרמב"ם מצות לא תעשה רלב**
 והמצוה הרל"ב היא שהזהירנו שלא למנוע צדקה והרחבה מהאביונים מאחינו אחר שנדע חולשת ענינם ויכלתנו להחזיק בהם והוא אמרו יתעלה (שם) "לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ידך מאחיך האביון". וזה אזהרה מלקנות מדת הכילות והאכזריות שתמנע מעשות הראוי:
4. **שולחן ערוך יורה דעה הלכות צדקה סימן רמז**
סעיף א: מצות עשה ליתן צדקה כפי השגת יד, וכמה פעמים נצטוינו בה במצות עשה. ויש לא תעשה במעלים עיניו ממנו, שנאמר: לא תאמץ את לבבך ולא תקפוץ את ידך (דברים טו, ז). וכל המעלים עיניו ממנה נקרא בליעל, וכאלו עובד עבודת כוכבים. ומאד יש ליזהר בה, כי אפשר שיבא לידי שפיכות דמים, שימות העני המבקש אם לא יתן לו מיד, כעובדא דנחום איש גם זו.
סעיף ב: לעולם אין אדם מעני מן הצדקה, ולא דבר רע ולא היזק מתגלגל על ידה, שנאמר: והיה מעשה הצדקה שלום. (ישעיה לב, ז).
סעיף ג: כל המרחם על העניים, הקב"ה מרחם עליו.
סעיף ד: הצדקה דוחה את הגזירות הקשות, וברעב תציל ממות, כמו שאירע לצרפית.
5. [FBI.gov/news](https://www.fbi.gov/news)
 Charity scams are sadly common; after high-profile disasters, there are often reports of fraudulent charities seeking to take advantage of those who want to help. The National Center for Disaster Fraud received more than 400 complaints of fraud after Hurricanes Harvey and Irma last year. And in the recent wake of Hurricanes Florence and Michael, donors should remain vigilant about this type of fraud.
6. **רמב"ם הלכות מתנות עניים ז:**
 ועני המחזר על הפתחים אין נזקקין לו למתנה מרובה אבל נותנין לו מתנה מועטת, ואסור להחזיר את העני ששאל ריקם ואפילו אתה נותן לו גרוגרת אחת שנאמר "אל ישוב דך נכלם."
7. **שולחן ערוך יורה דעה הלכות צדקה סימן רמט:ד**
 אם שאל לו העני ואין לו מה יתן לו, לא יגער בו ויגביה קולו עליו, אלא יפייסנו בדברים ויראה לבו הטוב שרצונו ליתן לו אלא שאין ידו משגת.
הגה: ואסור להחזיר העני השואל ריקם, אפילו אין נותן לו רק גרוגרת אחת, שנאמר אל ישוב דך נכלם (תהילים עד, כא). (לשון הטור לקמן סי' ר"ן בשם הרמב"ם).
8. **שולחן ערוך אורח חיים הלכות מגילה ופורים סימן תרצד**
 אין מדקדקים במעות פורים אלא כל מי שפושט ידו ליטול נותנים לו; ובמקום שנהגו ליתן אף לא"י, נותנים.
9. **שולחן ערוך יורה דעה הלכות צדקה סימן רנז**
 גבאי צדקה אינם רשאים לפרוש זה מזה בשוק, אלא כדי (שיראו זה את זה (טור), כגון שיהא זה פורש לשער וזה פורש לחנות, וגובים. מצא הגבאי מעות בשוק, לא יתנם לתוך כיסו, אלא לתוך ארנקי של צדקה, וכשיגיע לביתו יטלם. היה הגבאי נושה בחברו מנה ופרעו בשוק, לא יתנם לתוך כיסו, אלא

- לתוך ארנקי של צדקה, וכשיגיע לביתו יטלם. ולא ימנה מעות הקופה שנים שנים, אלא אחד אחד, מפני החשד, שנאמר: והייתם נקיים מה' ומישראל (במדבר לב, כב) (ל' רמב"ם פ"ט מהל' מ"ע).
10. שולחן ערוך יורה דעה הלכות צדקה סימן רנא
 מי שבא ואמר: האכילוני, אין בודקין אחריו אם הוא רמאי, אלא מאכילין אותו מיד. היה ערום ובא ואמר: כסוני, בודקין אחריו אם הוא רמאי, ואם מכירין אותו מכסין אותו מיד.
11. נתיבות עולם נתיב הצדקה פרק א
 כי הש"י משפיע למי אשר ראוי להשפיע לו ולא ישפיע למי שאין ראוי לו, כי נקרא "צדקה" שראוי שיהיה בצדקה הצדק, ובזה יש בצדקה הצדק כאשר הצדקה היא לאדם אשר ראוי אליו הצדקה. ופירוש הכתוב לפי זה רודף צדקה, ימצא הצדק הגמור דהיינו שהקב"ה מסייע לו שימצא בני אדם מהוגנים שזהו צדקה גמורה, ולא נקרא כלל השפעה כאשר המקבל אינו הגון רק השחתה נקרא.
12. מסכת בבא קמא טז:
דרש רבא, מאי דכתיב: "יהיו מוכשלים לפניך בעת אפך עשה בהם?" אמר ירמיה לפני הקדוש ברוך הוא: רבונו של עולם, אפילו בשעה שעושין צדקה, הכשילם בבני אדם שאינם מהוגנים, כדי שלא יקבלו עליהן שכר.